

Роляк Ангеліна
канд. пед. наук, доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР

В законодавчих документах Ради Європи неперервна професійна освіта визначається як процес розвитку освітнього (загального та професійного) потенціалу особистості упродовж усього життя, організаційно забезпечений системою державних і суспільних інститутів і відповідний до потреб особистості та суспільства [5].

Традиційна послідовність етапів професійної підготовки, що характеризувалась як «школа - вищий навчальний заклад - професійна діяльність», відійшла в минуле. Сучасна система неперервної професійної освіти у Європі має чотири головні структурні компоненти: 1) відбір до професії; 2) базова освіта; 3) вступ до професійної діяльності; 4) підвищення професійної кваліфікації.

Відбір до професії частково здійснюється в старших класах шкіл з вищою ланкою навчання (Upper Secondary Schools), особливо в гімназіях (Gymnasiums). Протягом першого року студенти гімназії самостійно обирають напрям навчання: мовний чи математичний, а на третьому році проводиться чітка спеціалізація за здібностями та бажанням кожного учня.

Базову професійну освіту в розвинених європейських країнах сьогодні можна отримати у наступних навчальних закладах: професійних коледжах; “центрах вищої освіти” або університетських коледжах; університетах. Вища професійна освіта у більшості європейських країн може бути середньостроковою та довгостроковою.

Середньострокові програми навчання в коледжах розраховані на чотири роки. Теоретично, після завершення всіх етапів середньострокової програми професійної підготовки, майбутній спеціаліст може працювати на виробництві. Як зазначено у Європейських документах, рівень професійної підготовки студентів у коледжах повністю відповідає програмам підготовки бакалаврів в університетах Великої Британії та США.

З 2006 року до програм професійної підготовки у деяких країнах Європи, таких як Данія, Швеція приєдналися так звані Центри вищої освіти, або університетські коледжі (CVUs). Більшість із них утворилось на початку ХХІ століття, шляхом злиття невеликих коледжів місцевого значення. Всі Центри сьогодні - це незалежні вищі навчальні заклади, які після реформ 2007 р. поєднують в собі декілька коледжів, фінансуються державою та підпорядковуються Міністерству освіти [4].

Центри вищої освіти називаються університетськими коледжами, тому що вони паралельно співпрацюють і з коледжами, і з університетами стосовно координації навчальних програм, науково-дослідної та інноваційної діяльності. Ті студенти, які отримали ступінь бакалавра у такому центрі і мають бажання продовжити своє навчання, можуть автоматично перейти до університету, за яким закріплений Центр.

Професійну освіту середнього та продовженого циклів можна отримати в тих університетах, які мають відділення для підготовки відповідних спеціальностей. Повний цикл університетського навчання, прийнятий по американо-англійському стандарту, дає можливість майбутньому спеціалісту пройти всі ступені професійної

освіти. Середній цикл навчання в університеті продовжується 3 роки і закінчується присудженням ступені Бакалавра.

Якщо студент обирає програму професійної освіти продовженого циклу, то його навчання збільшується ще на 2 роки: перший рік присвячується вивченню додаткових теоретичних дисциплін, а другий – написанню наукової роботи на ступінь Магістра.

Студентів професійних коледжів з самого початку готують до роботи на виробництві, тобто зосереджують увагу на практичній підготовці спеціаліста, не ігноруючи при цьому і науково-дослідної діяльності.

Отже, в системі європейських програм професійної підготовки університети та коледжі є вищими навчальними закладами, що забезпечують вищу професійну освіту. Різниця полягає лише в тому, що в університеті головним є формування вченого або дослідника, а в коледжі – спеціаліста-практика.

З точки зору теорії неперервної освіти, професійна підготовка не повинна закінчуватись у стінах вищого навчального закладу [1]. Знання та компетенції, набуті майбутнім спеціалістом в процесі навчання, потребують осмислення і апробації на виробництві та модернізації і постійного оновлення протягом всього життя. Цьому сприяє спеціально організована система підвищення кваліфікації. Офіційне визначення терміну «підвищення кваліфікації» було сформульоване експертами Європейського Союзу як «різноманітна практична діяльність, в яку залучаються спеціалісти для того, щоб розширити свої знання, покращити свої навички та оцінити і, відповідно, розвинути свої професійні компетентності» [5. с.30].

Аналіз науково-методичної літератури вказує на те, що організація підвищення кваліфікації спеціалістів у Європі поєднує в собі риси як централізованого, так і децентралізованого управління [3]. Тобто головними у визначенні пріоритетних напрямів професійного розвитку є підприємства. Консультаційні ради фірм на чолі з директорами направляють свої побажання до регіональних комітетів, які в свою чергу узгоджують загальні теми, методи організації та кількість програм підвищення кваліфікації з відділеннями університетів. Після аналізу ситуації інститути університетських центрів видають рекомендації коледжам та місцевим центрам вищої освіти щодо кількості спеціалістів, що приймають участь у перепідготовці, строків та основних вимог до курсів підвищення кваліфікації [2].

Відповідно до періоду перепідготовки, програми підвищення кваліфікації можуть бути: довгостроковими ; середньостроковими ; короткостроковими.

Довгострокові курси підвищення кваліфікації продовжуються 1 рік. Вони проводяться відповідним університетом; включають підготовку з теоретичних, практичних, та профільних предметів, що доповнюється дослідницькою роботою.

Середньострокові курси продовжуються 30 тижнів та охоплюють від 40 до 175 навчальних годин. Курси організуються у коледжах та центрах таким чином, щоб давати можливість спеціалісту продовжувати працювати. Зміст середньострокових курсів сконцентровано на вдосконаленні практичних вмінь та професійних навичок кожного спеціаліста з метою покращення ефективності роботи відповідного підприємства.

Короткострокові курси можуть організуватись Міністерством освіти у професійних центрах чи безпосередньо на підприємстві чи фірмі у вигляді конференцій, консультацій з ціллю обміну досвідом. Короткострокові курси звичайно ініціюються фірмами, а програми їх проведення розробляються методистами або

професійними консультантами з асоціацій профосвіти. Ціль таких курсів полягає в тому, щоб задовольнити потреби підприємства у професійному рості його співробітників.

Офіційні документи Ради Європи констатують, що право на неперервну освіту – це професійна перевага кожного спеціаліста обирати свій особистий шлях професійного вдосконалення [4].

Список використаних джерел

1. Ничкало Н.Г., Кудін В.О. Професійна освіта в зарубіжних країнах. Київ : 2002. 322 с.
2. Огієнко О.І. Тенденції розвитку освіти дорослих у скандинавських країнах (друга половина ХХ століття): Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. К., 2009. 500 с.
3. Роляк А.О. Запровадження прогресивних європейських ідей у педагогічній освіті України: рекомендації та перспективи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди”*. Додаток 4. Вип. 31, Том II (10). Київ : Гнозис, 2014. С. 288-294.
4. Learning and Innovation in Enterprises / European Centre for the Development of Vocational Training. Luxemburg. Publication Office of the European Union, 2012. 166 p.
5. Aspin D., Chapman J. Values Education and Lifelong Learning: Principles, Policies, Programmes. Dordrecht: Springer, 2007. 446 p

Семенишина Ірина
канд. ф-м. наук, доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасна освіта передбачає високий рівень професійної компетентності майбутнього фахівця, а саме – його здатність до здійснення професійної діяльності та рівень розвитку особистості. У цих умовах важливу роль відіграє посилення професійної спрямованості загальноосвітніх дисциплін, що доцільно проводити за допомогою розвитку міжпредметних зв'язків. Вища математика відіграє важливу роль у підготовці спеціалістів вищої кваліфікації, оскільки вивчення багатьох споріднених і фахових дисциплін вимагає використання математичних методів. Курсове та дипломне проектування, як правило, пов'язане з проведенням пошуку оптимального варіанта запропонованого технічного рішення чи технології та розрахунком економічної ефективності, що може бути досягнута внаслідок їх запровадження на виробництві. Жодна з цих задач не може бути ефективно розв'язана без застосування математики, і саме ці орієнтири мають перебувати в полі зору викладача при